

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Gesprekshulp

*De rol van de kraamverzorgende
en de screener bij de gehoor- en
hielprikscreening*

Kort na de geboorte worden bij een kind de gehoor- en hielprikscreening uitgevoerd. In de praktijk blijkt dat niet altijd duidelijk is welke rol de kraamverzorgende hierbij heeft en welke rol de screener.

In dit document wordt hierover duidelijkheid gegeven. Het is bedoeld ter ondersteuning van het gesprek tussen kraamzorg- en jeugdgezondheidszorg (JGZ) organisaties. In grote lijnen komt het erop neer dat de kraamverzorgende een belangrijke rol heeft bij de voorbereiding van de screeningen. De screener zorgt voor de voorlichting van de ouders en de uitvoering van de screeningen.

De rol van de kraamverzorgende

Wat kun je als kraamverzorgende doen om de gehoor- en hielprikscreening zo goed mogelijk te laten verlopen?

1. Snelle aangifte van de geboorte stimuleren

Als kraamverzorgende is het belangrijk om ouders te wijzen op het belang van een zo vroeg mogelijke aangifte van de geboorte van hun kind bij de gemeente vanwege de screeningen. Het liefst al op de geboortedag of de dag erna. De hielprik dient zo vroeg mogelijk, maar niet eerder dan 72 uur na de geboorte, te worden uitgevoerd. Daarom is het belangrijk dat de gemeente de gegevens van het pasgeboren kind zo snel mogelijk naar de JGZ organisatie kan sturen. De kraamverzorgende kan op verzoek van de JGZ organisatie de geboorte van een kind doorgeven aan de JGZ organisatie die het kind zorg zal bieden, tenzij de ouders dat niet willen.

2. Ouders verwijzen naar de folder 'Screeningen bij pasgeborenen' of de website van het RIVM

Bij vragen over de gehoor- en hielprikscreening kun je nagaan of de ouders de voorlichtingsfolder 'Screeningen bij pasgeborenen' van de verloskundige en de gemeente hebben gekregen. Als dat niet zo is, dan kunnen de ouders de folder vinden op www.rivm.nl/geboorte. Daar zijn ook een aantal vertalingen van de folder te vinden. Zijn ouders niet zo taalvaardig? Dan kun je ze wijzen op de stripverhalen met informatie over de screeningen. Ze zijn te vinden op www.rivm.nl/gehoorscreening en op www.rivm.nl/hielprik. Daar is ook meer informatie, zoals een animatie van de gehoorscreening, te vinden.

3. Ouders voorbereiden

Om ouders voor te bereiden kun je aangeven dat de gehoorscreening geen pijn doet. Het dopje dat bij de gehoorscreening in het oor van het kind gestopt wordt kan even kriebelen, maar van de gehoorscreening merkt het kind verder meestal niets. Als ouders opzien tegen de hielprik kun je vertellen dat de hielprik heel even pijn doet, maar dat het eventuele huilen van het kind snel weer overgaat.

4. Voorbereiden gehoorscreening

De screener komt meestal gewoon langs. Het is voor screeners vaak niet mogelijk om een tijdstip af te spreken. Hopelijk hebben ouders daar begrip voor. Is bekend wanneer de screener komt? Om de gehoorscreening goed uit te kunnen voeren is het belangrijk dat het stil is in de kamer tijdens de test. De gehoorscreening gaat het beste als het kind rustig is en slaapt. Het kind mag in de armen van de ouder liggen of in de wieg. Het belangrijkste is dat het kind comfortabel ligt. Je kunt de ouders helpen bij de voorbereiding hiervan. Het kind merkt niet veel van de gehoorscreening. Vaak slaapt het kind gewoon door.

De rol van de screener

Als beide screeningen worden uitgevoerd, dan begint de screener met de gehoorscreening. Voor zowel de gehoor- als de hielprikscreening volgen de screeners een opleiding. De gespreksvoering met de ouders vormt hiervan een belangrijk onderdeel.

De hieronder omschreven rol is een verkorte weergave van de volledige taakomschrijving van de screener. Deze is te vinden in het Draaiboek neonatale gehoorscreening en het Draaiboek neonatale hielprikscreening:

- www.rivm.nl/gehoorscreening/draaiboek
- www.draaiboekhielprikscreening.rivm.nl

De gehoorscreening

1. Voorlichting geven over de gehoorscreening

De screener vraagt of de ouders de folder 'Screeningen bij pasgeborenen' hebben gehad en of ze nog vragen hebben. Als de ouders de folder niet hebben gekregen geeft de screener de folder alsnog en vertelt wat hierin staat. Of de screener laat de ouders de folder op www.rivm.nl/geboorte lezen.

2. Toestemming vragen aan de ouders

De screener vraagt of de ouders het goed vinden dat de gehoorscreening bij hun kind wordt afgenomen.

3. Uitvoeren van de gehoorscreening

De screener legt aan de ouders uit hoe de gehoorscreening het beste kan worden uitgevoerd en voert de gehoorscreening uit.

4. Communiceren uitslag van de gehoorscreening

De screener vertelt de ouders meteen de uitslag van de gehoorscreening. De screeners beschikken over de expertise en deskundigheid om dit gesprek met de ouders te voeren.

De hieprikscreening

1. Voorlichting geven over de hieprikscreening

De screener vraagt of de ouders de folder 'Screeningen bij pasgeborenen' hebben gehad en of ze nog vragen hebben. Als de ouders de folder niet hebben gekregen geeft de screener de folder alsnog en vertelt wat hierin staat. Of de screener laat de ouders de folder op www.rivm.nl/geboorte lezen. De screener probeert vragen van ouders zo goed mogelijk te beantwoorden. Bij medische vragen verwijst de screener de ouders naar een medisch adviseur van het RIVM-DVP kantoor in de regio (contactgegevens staan verderop in dit document). Indien nodig stelt de screener de ouders gerust.

2. Toestemming vragen aan de ouders

De screener vraagt of de ouders het goed vinden dat de hieprikscreening bij hun kind wordt uitgevoerd.

3. Uitvoeren van de hieprikscreening

De screener legt aan de ouders uit hoe de hieprikscreening het beste kan worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld door te vertellen hoe de ouders het kind het beste kunnen vasthouden. De screener controleert of het kind warme voeten heeft. Is dit niet het geval, dan weet de screener welke mogelijkheden hij/zij heeft om de voeten warmer te maken. Vervolgens voert de screener de hieprikscreening uit.

4. Communiceren uitslag van de hieprikscreening

Bij de hieprikscreening krijgen de ouders niet meteen de uitslag. De uitslag is bijna altijd binnen vijf weken bekend. De screener vertelt aan de ouders hoe zij de uitslag ontvangen.

Voor verdere vragen over de neonatale gehoorscreening:

Nederlandse Stichting voor het Dove en Slechthorende Kind (NSDSK)

T (020) 574 59 45
E nsdsk@nsdsk.nl
www.nsdsk.nl

Voor verdere vragen over de neonatale hieprikscreening:

Regiokantoor RIVM-DVP Noord-Oost

(Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland en Gelderland)

T (088) 678 89 51
E dvpnoordoost@rivm.nl

Regiokantoor RIVM-DVP West

(Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland)

T (088) 678 89 31
E dvpwest@rivm.nl

Regiokantoor RIVM-DVP Zuid

(Noord-Brabant, Limburg, Zeeland)

T (088) 678 89 41
E dvpzuid@rivm.nl

Dit is een uitgave van:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

September 2020

Het RIVM besteedt uiterste zorg aan actuele, toegankelijke, correcte en complete informatie. Aan de inhoud kunnen echter geen rechten worden ontleend.